

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2



Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

5. Stoianova T., Ostrovska L., & Tripulskiy G. (2020). Covid-19: Pandemic of Domestic Violence. *Ius Humani. Law Journal*, 9(2). <https://doi.org/https://doi.org/10.31207/ih.v9i2.246>
6. Montminy L. (2005). Older women's experiences of psychological violence in their marital relationships. *Journal of Gerontological Social Work*, 46(2), 3–22.
7. Greenberg L. S. (2004). Emotion-focused therapy. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 11(1), 3–16.
8. Wiebe S. A., & Johnson S. M. (2017). Creating relationships that foster resilience in Emotionally Focused Therapy. *Current Opinion in Psychology*, 13, 65–69.
9. Miller K. E., & Rasco L. M. (2004). An ecological framework for addressing the mental health needs of refugee communities. In *The mental health of refugees* (pp. 13–76). Routledge.

Key words: domestic violence, social connection, loneliness, Ukrainian refugees, justice, court proceedings, martial law, procedural terms, renewal of procedural terms, valid reasons for missing the term.

Ключові слова: домашнє насильство, соціальний зв'язок, самотність, українські біженці, правосуддя, судовий процес, воєнний стан, процесуальні строки, поновлення процесуальних строків, поважні причини пропуску строку.

ФАКАС ЛЛОНА БОРИСІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент*

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДСИСТЕМИ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦЗВ'ЯЗКУ ЄСІТС У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Державна політика України спрямована на ефективне функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та її окремих підсистем (модулів) як в судовій системі в цілому, так і цивільному судочинстві зокрема. З кожним роком простежується позитивна динаміка застосування окремих підсистем (модулів) цієї системи. Не є виключенням і підсистема відеоконференцзв'язку, за допомогою якої учасники справи мають можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції як у приміщенні іншого суду, так і поза межами приміщення суду, в установах попереднього ув'язнення, виконання покарань або медичному закладі.

Перші кроки на шляху до цифрової трансформації судочинства європейського простору відбулися ще у 1995 році із прийняттям Комітетом міністрів Ради Європи Рекомендації від 11 вересня 1995 року № R (95) 11 щодо відбору, опрацювання, подання та архівації судових рішень у законних інформаційно-пошукових системах [1]

Правовим підґрунтям для запровадження відеоконференції в цивільне судочинство стало внесення змін у 2012 році до Цивільного

процесуального кодексу України. Цими змінами було закріплено норми про участь суб'єктів цивільного процесу в судовому засіданні в режимі відео конференції. Зазначені норми стали визначним етапом у процесі цифровізації цивільного судочинства.

Наступним кроком стало викладення у новій редакції від 03 жовтня 2017 року Цивільного процесуального кодексу України, зокрема ст. 14 передбачила існування у судах Єдиної судово-інформаційної телекомунікаційної системи (далі ЄСІТС), яка мала б забезпечувати можливість участі сторін цивільного процесу в судових засіданнях в режимі відео конференції [2].

Початок пандемії у зв'язку з поширенням COVID-19 на території України та запровадження карантинних обмежень не лише не зупинили розгляд і вирішення цивільних справ, а, навпаки, розширили можливість функціонування підсистеми відеоконференцз'язку. З 02 квітня 2020 року в учасників цивільного процесу з'явилася реальна можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відео конференції поза межами приміщення суду, використовуючи власні технічні засоби.

26 травня 2021 року набув чинності Закон України № 1416-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи». Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи було затверджено Вищою радою правосуддя 17 серпня 2021 р. № 1845/0/15-21.

Таким чином, з 05 жовтня 2021 року офіційно функціонують три підсистеми ЄСІТС, зокрема: Електронний кабінет, Електронний суд та підсистема відеоконференцз'язку.

Відповідно до п. 5 Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи відеоконференція – телекомунікаційна технологія інтерактивної взаємодії двох або більше віддалених учасників судового провадження з можливістю обміну аудіо- та відеоінформацією в реальному часі [3]. Однією з основних функцій ЄСІТС визначено можливість учасникам справи брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції;

За даними Державного підприємства «Центр судових сервісів» наведемо результати роботи підсистеми відеоконференцз'язку ЄСІТС з 2020 по 2023 рік (перший квартал).

Зареєстрована така кількість нових користувачів:

у 2020 році – 20 226;

у 2021 році- 27 888;

у 2022 році – 30 965;

у 2023 році (за перший квартал) – 9 812.

Щодо кількості проведених конференцій:

у 2020 році – нових конференцій 75 165;

у 2021 році – нових конференцій 186 996;

у 2022 році – нових конференцій 354 450;

у 2023 році (за перший квартал) – нових конференцій 214285 [4].

Аналіз статистичних даних дає підстави зробити висновок, що підсистема відеоконференцв'язку ЄСІТС стає все більш затребуваною серед користувачів. Простежується збільшення кількості зареєстрованих користувачів та проведених відеоконференцій за останні роки, а це в свою чергу, свідчить про ефективність даного функціоналу та його зручність у взаємодії між судом та учасниками судових процесів.

Триваючий в Україні військовий стан, коли особиста участь особи в судовому засіданні є не тільки неможливою, а й часто небезпечною для її життя та здоров'я, дозволяє констатувати нагальну потребу подальшого розширення дистанційного розгляду цивільних справ в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду із використанням учасниками процесу власних технічних засобів.

В рамках щорічного моніторингу впровадження та аналізу ефективності прийнятих нормативно-правових актів, в 2021 та 2022 роках Міністерством юстиції України було здійснено аналіз чинного законодавства на предмет запровадження можливості здійснення судочинства в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

Проведене анкетування ключових стейкхолдерів (71 %) вказує на те, що норми процесуального законодавства, відповідно до яких експерт, свідок, перекладач, спеціаліст можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно в приміщенні суду потребують перегляду та удосконалення. І 75 % підтримали пропозицію щодо внесення змін до законодавства та надання права експерту, свідку, перекладачу, спеціалісту брати участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів та електронного підпису, згідно з вимогами Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС) [5].

Нами підтримується така пропозиція, а тому вважаємо, що аналогічні зміни мають бути внесені і до ч. 7 ст. 212 (Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції) Цивільного процесуального кодексу України.

Також, на нашу думку, необхідно привести у відповідність назву ЄСІТС. Так, Законом України від 16 грудня 2020 року № 1089-IX «Про електронні комунікації» внесено зміни, зокрема до ст. 14 Цивільного процесуального кодексу України, згідно з якими ЄСІТС перейменовано на Єдину судову інформаційно-комунікаційну систему. Підсумовуючи, можна зазначити позитивну динаміку застосування підсистеми відеоконференцв'язку ЄСІТС в цивільному судочинстві. Перевагами функціонування цього модулю є безпека учасників цивільного процесу, особливо в умовах воєнного стану, значна економія часу та коштів. Проблемні питання пов'язані з організаційно-технічним та матеріально-технічним забезпеченням підсистеми.

Список використаних джерел:

1. Рекомендація від 11 вересня 1995 року № R (95) 11 щодо відбору, опрацювання, подання та архівації судових рішень у законних

- інформаційно-пошукових системах. URL: <https://rd.ua/storage/lessons/>
<https://rd.ua/storage/lessons/102/226>. (дата звернення: 07.05.2023).
2. Цивільний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.
 3. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Рішення Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21> (дата звернення: 07.05.2023).
 4. Результати роботи підсистеми відеоконференцв'язку ЄСІТС з 2020 по 2023 рік – інформує ДП «ІСС». URL: <https://sha.vl.court.gov.ua/archive/1415894/> (дата звернення: 07.05.2023).
 5. Щодо законопроекту (реєстр. № 8219). URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-3152020.pdf (дата звернення: 07.05.2023).

Ключові слова: цивільне судочинство, електронне судочинство, відеоконференція, відеоконференцв'язок, єдина судово-інформаційна телекомунікаційна система.

Key words: civil justice, electronic justice, video conference, video conference communication, unified judicial information telecommunication system.

ЦАЛ-ЦАЛКО ЮЛІЯ ЮЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА АПЕЛЯЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД СПРАВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Однією з гарантій права на справедливий суд є можливість оскарження судових рішень в апеляційному та касаційному порядку [1], сутність якого полягає в декількох аспектах. По-перше, оскарження судового рішення у судах вищих інстанцій гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина, захист їх від порушень і протиправних посягань, у тому числі від помилкових і неправосудних судових рішень. По-друге, апеляційне оскарження дає додаткову гарантію справедливості судового рішення, реалізації права на судовий захист [2].

Стаття 55 Конституції України закріплює, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Пункт 8 частини другої статті 129 Конституції України серед основних засад судочинства зазначає забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення. Таким чином право на перегляд судового рішення, його оскарження, є основною засадою судочинства,

Павлова Юлія Сергіївна Перспективи запровадження інституту присудової медіації в Україні	631
Притуляк Валерій Миколайович Виконання рішень в умовах військового стану з урахуванням змін від 11.04.2023 року	634
Полуніна Ольга Олександрівна Робота судів України в умовах воєнного стану	637
Stoianova Tetiana Anatolievna Social ties as a tool to reduce domestic violence among Ukrainian refugees	640
Факас Ілона Борисівна Аналіз функціонування підсистеми відеоконференцз'язку ЄСІТС у цивільному судочинстві	642
Цал-Цалко Юлія Юліївна Конституційне право на апеляційний перегляд справи: теоретичні та практичні аспекти	645
Гончарук Анастасія Сергіївна Поновлення процесуальних строків в умовах війни: проблемні аспекти	648
Кикоть Артем Володимирович Достовірність та достатність усних доказів у цивільному процесі України	650
Кисельов Вадим Костянтинович Особливості здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану	652
Петренко Наталія Дмитрівна Притягнення до відповідальності за неповагу до суду: досвід Австралії	656
Привиденцев Олександр Геннадійович Мультимедійне повідомлення як доказ у цивільному судочинстві: окремі аспекти використання	658
Сатановська Олена Валентинівна Право на житло: правовий аналіз	662
Федорчук Юлія Олександрівна Деякі особливості стягнення заборгованості, що вчиняються нотаріусом під час дії воєнного стану	665
Фаєнко Віолетта Віталіївна, Привиденцев Олександр Геннадійович Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб	667